

Opfordring til regeringen og Folketinget: Vi skal løse problemet med hjemløshed.

Nye tal fra VIVE viser, at antallet af hjemløse unge i Danmark for første gang i 10 år er faldet. I storbyer som Aarhus, København, Odense og Aalborg er antallet gået markant ned. Det viser, at det tydelige fokus, disse kommuner har haft på at hjælpe de unge hurtigere og bedre, har båret frugt. I flere byer sker indsatsen i et tættere samarbejde med boligforeninger, frivillige organisationer og borgere. Flere arbejder sammen om at få byens unge ud af hjemløshed. Det er positivt.

Men tællingen viser også, at antallet af unge i hjemløshed – trods et mindre fald - stadig er 72% højere end for 10 år siden. Hver 3. hjemløs i dag er under 30 år. Det er en katastrofe. For ingen ung bør begynde sit ungdomsliv som marginaliseret og uden det aller mest fundamentale: Et hjem og en base.

Også på andre områder er tællingen foruroligende. Den viser, at der er kommet flere gadesovere, flere ældre og flere grønlandere blandt de hjemløse. Samlet set er antallet af hjemløse stagneret på et alt for højt niveau. Et niveau, som vi ikke bør acceptere i et velfærdssamfund som det danske.

Der er derfor brug for, at de gode resultater, som de største byer er lykkedes med for de unge hjemløse, kan danne skole for indsatsen for alle hjemløse. Der er brug for at samle erfaringerne og skabe en samlet ny plan. Vi noterer derfor med glæde, at Regeringen og dens støttepartier vil arbejde for at reducere antallet af hjemløse. Vi vil opfordre resten af folketingets partier til også at bakke op om dette mål.

Med afsæt i de erfaringer vi dagligt gør os med problemet, og den viden vi har indsamlet, anbefaler vi regeringen og Folketinget følgende:

Definer et forpligtende mål

Vi skal turde se problemet i øjnene og sætte den politiske og økonomiske styrke bag, der skal til for at løse det. For hver enkelt hjemløs fortjener, at vi gør, hvad vi kan for at få ham eller hende ud af hjemløshed.

I 2013 satte den daværende regering et mål om at mindske antallet af hjemløse til 4000 mennesker i 2020. Antallet er nu steget til 6500.

Lad os bruge de næste 10 år på den modsatte bevægelse: Over 10 år skal vi afvikle hjemløshed.

Vi kan ikke som samfund forhindre, at menneskers liv bryder sammen, og at personlige ulykker sker. Hjemløshed opstår i alle samfund. Men vi kan gøre Danmark til et land, hvor hjemløshed alene er et akut, kortvarigt problem for de få, frem for en langvarig tilstand for alt for mange.

Vi anbefaler, at man fra politisk hold sætter et mål for at stoppe hjemløshed.

.. og en fælles strategi

En af de grundlæggende årsager til, at hjemløsheden i Danmark er blevet så stor, er, at vi alene har betragtet hjemløshed som et socialpolitisk problem. Strategier og handleplaner har derfor gennem de sidste 10 år været forankret i Socialministeriet og i socialforvaltninger i den enkelte kommune. Den sociale tilgang er vigtig, men den kan ikke stå alene. Der skal et langt bredere samarbejde til.

Hjem til Alle alliancen udgav sammen med Kraka i november 2018 en sammenlignende analyse af hjemløshed i Norden. Den viste, at især Norge og Finland er lykkedes med at stoppe stigningen i flere år i træk, ved at skabe en bredt forankret hjemløsestrategi på tværs af bl.a. social-, bolig-, og sundhedsområdet.

Vi anbefaler, at man fra politisk hold udformer en strategi, som involverer alle relevante fagområder – både på tværs af ministerier og på tværs af de offentlige forvaltninger i kommunerne. Især bør social-, bolig-, beskæftigelses-, og sundhedsområdet understøttes i at arbejde sammen. Strategien bør også forpligte regioner og kommuner på målet om at stoppe hjemløshed.

Stop de midlertidige indsatser. Løs problemet første gang

At stoppe hjemløshed betyder ikke, at vi skal opfinde al ting forfra. Vi har i vid udstrækning allerede lovgivning, der muliggør godt socialt arbejde på hjemløseområdet. Og vi ved, hvad der virker bedst – ja faktisk er et af de få områder, hvor der er entydig evidens, netop hjemløseområdet. Vi ved, at Housing First er den indsats, som giver den bedste varige løsning, og som alle derfor, uanset forvaltningsområde eller fagprofessionelt virke, bør lade sig lede af.

Med Housing First sættes den hjemløses behov i centrum, og alle relevante aktører arbejder sammen om at skabe en permanent løsning. Først og fremmest ved at sikre en tryk base, et hjem med den støtte, der skal til for at kunne bo selvstændigt der. Erfaringer fra Odense kommune, viser, at sikrer vi det, kommer 87% af alle hjemløse ud af hjemløshed. Samtidig er der også en god samfundsøkonomisk businesscase heri. Den evindelige jagt på et sted at sove er den mest effektive forhindring for at komme i uddannelse, arbejde, ud af misbrug eller blive rigtig rask. En stabil bolig derimod er roden til alt godt.

Vi anbefaler, at Housing First på tværs af forvaltninger i kommunerne, i fængselsvæsen, misbrugsbehandling og i sundhedsvæsenet bliver det styrende princip.

Skab byer for alle med boliger til alle

FNs verdensmål 11 handler om at sikre bæredygtige byer og lokalsamfund. Et mål, som i en dansk sammenhæng er oversat til at sikre boliger til en rimelig pris.

En af de centrale udfordringer i forhold til at afhjælpe hjemløsheden i Danmark er netop, at der ikke er et tilstrækkeligt antal egnede boliger, til de mennesker, som er hjemløse. Rigsrevisionen beskrev således allerede problemet i 2014. Især understregedes det, at antallet af billige boliger, som hjemløse og især unge hjemløse har råd til at bo i, er faldet markant.

Siden er antallet af hjemløse steget, både i byerne og nu også på landet. Og det samme er presset på boligmarkedet. Det kræver politisk lederskab at skabe en anden udvikling.

Der er brug for en aktiv boligpolitik. Efter mange år med prioriteringer af store almene familieboliger og år med højkonjunktur på det private boligmarked, står vi tilbage med for få ledige boliger, der er til at betale.

Mange kommuner har ikke et tilstrækkeligt boligberedskab, der kan sikre boliger til dem, der står uden. Samtidig oplever kommunerne stadig betydelige barrierer for at kunne anvende den eksisterende boligmasse bedre til udsatte borgere. Værst står det til i byerne. Det rammer især de unge. De søger som så mange andre mod byerne, hvor jobbene og uddannelserne er.

Imens har en stor gruppe borgere unødigt lange ophold på herberger. Opholdet burde være akut, men trækker ud, fordi de venter på et sted at bo.

Vi anbefaler, at det fælles mål om at stoppe hjemløshed resulterer i en aktiv og forpligtende boligpolitik både nationalt og for den enkelte kommune.

Garanter harmoni mellem indkomst og boligudgift

Der er brug for et ydelsessystem, som er i overensstemmelse med udviklingen på boligmarkedet. Med indførelsen af kontanthjælpsreformen skete en mærkbar stigning i antallet af hjemløse unge. En ung på kontant- eller uddannelseshjælp kan højst betale 3.500 kr. i husleje. Det er ganske enkelt utidssvarende og matcher ikke priserne på det nuværende boligmarked.

Langt de fleste hjemløse vil gerne arbejde, være en del af et arbejdsfællesskab og frem for alt være selvforsørgende. Men mennesker, der bruger al deres tid på at finde et sted at overnatte, kommer ikke i arbejde. At søge arbejde forudsætter at der er styr på boligsituationen. Ikke kun for de næste par nætter, men langvarigt.

Et stigende antal mennesker i Danmark lever helt uden et forsørgelsesgrundlag. Der er brug for, at også de gøres i stand til at betale en husleje. Og at de sikres en rimelig levestandard, når huslejen er betalt.

Vi anbefaler, at regeringen i en kommende ydelseskommission specifikt behandler spørgsmålet om boligudgiften.

Styrk psykiatri- og misbrugsbehandling

Andelen af hjemløse mennesker, der lider af både psykisk sygdom og misbrug, er stor. I Danmark er især antallet af hjemløse med en psykisk sygdom højt. Antallet er steget fra 39 – 60% på 10 år. Samtidig lever udsatte borgere 19 år kortere end normalbefolkningen.

Hjemløse har brug for en fagligt stærk og helhedsorienteret behandling og støtte, for at kunne komme videre i sin livssituation. Men i dag behandles psykisk sygdom og misbrug i hvert sit regi og tænkes ikke sammen. Som hjemløs kan man endda opleve at blive kastet fra den ene myndighed til den anden, fordi der ikke er hverken faglig eller politisk klarhed om, hvordan behandling af dobbeltdiagnoser skal forløbe. Det er graverende for hjemløses sundhed og trivsel

Der er behov for bedre samspil mellem psykiatri og misbrug, f.eks. ved at samle behandlingen hos den ene myndighed eller lave behandlingspakker eller forløbsprogrammer, som pålægger region og kommune at koordinere. For syge hjemløse mennesker – en af de mest udsatte grupper i samfundet – bør ikke slås med selv at skulle koordinere deres behandling eller blive kastebold mellem to myndigheder pga. kassetænkning.

For at løse hjemløseudfordringen har vi behov for et sundhedsvæsen, som arbejder med uligheden i sundhed. Regionerne har meldt ud, at de gerne vil styrke området – men det kræver midler og prioritering fra nationalt hold og samme fokus i kommunerne.

Det er på høje tid, at mennesker med dobbeltdiagnoser mødes af et samlet system. Vi anbefaler, at der skabes faglig og organisatorisk sammenhæng – også på tværs af landet.

Endelig er der brug for bedre og hurtigere adgang til psykolog-forløb. Vi ved, at mange hjemløse har traumatiserende oplevelser bag sig eller får det af et hårdt liv på gaden.

Vi anbefaler, at sundhedssystemet – og i særlig grad psykiatrien bliver en aktiv partner i at stoppe hjemløshed.

Skab bedre overgange

Tidligere anbragte børn udgør 40% af de unge hjemløse. I alt 50% af de unge har en børnesag. Det er børn der er kendt af velfærdssystemet, men som alligevel ryger gennem sikkerhedsnettet i overgangen fra barn til voksen og konkret i skiftet fra et forvaltningsområde til et andet.

Der er brug for et velfærdssystem, der ikke slipper udsatte borgere i de kritiske overgange mellem instanser og tilbud: Mellem sociallov og beskæftigelseslov, mellem børneområde og voksenområde. Fra anbragt til bolig, fra fængsel til frihed, fra indlæggelse til udskrivning.

Der er i særlig grad brug for at styrke efterværn for anbragte unge. Alle unge skal have tilbuddet, også selv om de flytter kommune, takker nej og fortryder. Efterværn skal forberedes i god tid og i samarbejde med den unge selv.

Det er ikke sikkert, at kommunen alene skal levere alle løsninger. Men kommunen skal bygge den nødvendige bro til civilsamfundets mange foreninger og organisationer, der kan være det fællesskab og den støtte udsatte mennesker også har brug for - og tillid til. For de kan sikre kontinuitet i en svær overgangsperiode.

Vi har brug for et system, som aldrig svigter sin opgave med at sikre hjælp, uanset hvem der giver den, og som aldrig opgiver den enkelte.

Vi anbefaler, større sammenhæng i det praktiske velfærdsarbejde mellem fagligheder, instanser og sektorer. Blandt andet bør man tænke hjemløse menneskers behov ind i det lovarbejde, der i øjeblikket er i gang i forhold til at skabe mere sammenhæng og helhedsorienteret indsats for samfundets mest sårbare og udsatte (Hovedloven).

Forebyg, at nye hjemløse kommer til

Vi skal stoppe hjemløshed i Danmark og sætte alle sejl til. Vi skal give hvert eneste menneske i hjemløshed den hjælp de har brug for, for at komme ud af hjemløsheden. Og vi skal forhindre, at nye kommer til.

Det er vores erfaring fra mange år i arbejdet med samfundets allermost udsatte mennesker, at megen social ulykke kunne være løst, hvis vi havde hjulpet i tide.

Vi lever i et rigt velfærdssamfund. Mens vi i disse år former en ny bæredygtig fremtid med fremskridt og velstand bør vi bestræbe os på at få alle med.

Vi håber, at disse 8 anbefalinger nu inspirerer til en politisk proces, som resulterer i en fælles plan om at stoppe hjemløshed. Vi stiller os meget gerne til rådighed for det arbejde.

Med venlig hilsen

Anders Ladekarl, generalsekretær, Røde Kors

Ask Svejstrup, sekretariatschef, SAND – De hjemløses landsorganisation

Bo Heide-Jochimsen, leder Projekt UDENFOR

Helle Christiansen, chef for Kirkens Korshær

Jakob May og Søren Romar, hhv. formand og næstformand, SBH, Sammenslutningen af Boformer for Hjemløse i Danmark

Robert Olsen, forstander, Kofoeds Skole

Vibe Klarup, direktør, Hjem til Alle alliancen

